

Time to make a statement!

Snart får det vara nog!

Jag vill inte längre hamna i handledningssituationer på skolor där lärarna vill att jag ska tala om för dem vad de ska göra för att få eleven att sluta uppföra sig "illa" i klassrummet. Eller jo, det vill jag gärna, om det VERKLIGEN är det de vill, dvs. om de verkligen vill höra vad DE ska göra för att få eleven att uppföra sig bättre.

Blev det rörigt nu? Jag ska försöka förklara vad jag menar...

Gång på gång hamnar jag i situationer där lärare ber om hjälp utifrån situationen i klassrummet, och ofta då med fokus på en eller flera elever i klassrummet som man upplever gör situationen ohållbar. Lärarnas frågor är ofta ställda på följande sätt:

Hur ska jag få X att sitta på sin plats, lyssna på instruktionerna och göra det X ska? Hur ska jag få X att sluta prata rakt ut i klassrummet och sluta störa sina klasskamrater? Hur ska jag få X att sluta säga en massa fula ord och sluta kasta med saker? Hur ska jag få X att göra det alla andra gör i klassrummet? Hur ska jag få X att delta i de olika lektionerna? Hur ska jag få X att lyda de regler vi har bestämt?

Dessa frågor brukar sedan ackompanjeras med följande beskrivning:

X har behov av att en vuxen finns vid X sida hela tiden för att det ska fungera och det finns det inte resurser till för jag har X antal elever till i klassen...

Frågorna lärarna ställer är i mina ögon helt OK att ställa, OM två andra frågor omedelbart ställs efter dem:

- **Varför** gör eleven det hen gör?
- *Vad kan JAG göra annorlunda för att möta det som orsakar elevens beteende?*

Den första frågan av dessa är helt avgörande för svaret på den andra. Om jag som lärare kan ta ett **elevperspektiv** och känna in varför eleven gör den hen gör så har jag svaret på vad jag behöver förändra för att situationen ska bli bättre.

Detta kräver dock att jag har en syn på elever och elevers lärande som utgår från en övertygelse om att elever gör så gott de kan och att de uppför sig väl, om de kan det. Att elever deltar i lektioner som de upplever meningsfulla, begripliga, hanterbara och motiverande.

Det kräver också att jag följer Skollagen och Läroplanen som säger att undervisningen ska utformas utifrån eleverna och att det är jag som lärare som har ansvaret att anpassa undervisningen utifrån de elever jag möter.

Om jag inser detta som lärare så förstår jag att jag behöver få hjälp att förstå elevens beteende om jag inte klarar av att förstå det själv. Jag behöver också hjälp med att ändra på saker i min undervisning så att det jag gör kompenserar för de svårigheter/behov eleverna har.

En elev som inte sitter still och gör det hen ska gör det oftast p.g.a. att hen inte förstår, klarar av eller förstår meningen med uppgiften hen ställs inför. Om jag som lärare ska kunna hjälpa denna elev behöver jag alltså fundera på:

- Hur kan jag få uppgiften/lektionen att bli tydligare, mer begriplig och mer meningsfull för eleven?

En elev som skriker fula ord och för en massa oväsen brukar i mina ögon betyda en elev som skriker HJÄLP MIG samtidigt som eleven visar att hen har tappat kontrollen över sig själv och den lärsituation som hen befinner sig i. Frågorna läraren bör ställa sig är då:

- Hur kan jag ge eleven den hjälp hen behöver och se till att eleven lär sig strategier att behålla kontrollen över sig själv i svåra situationer bättre?

En elev som inte följer de regler som satts upp gör oftast inte det p.g.a. att reglerna är för svåra eller för obegripliga/meningslösa för eleven att uppfylla. Läraren bör anpassa reglerna så de blir möjliga att hålla för alla elever i klassen.

Skolan har, då det finns svårigheter kopplat till elev och lärmiljö, en skyldighet att göra en utredning. Denna utredning ska dels utmytna i att lärarna ska få en större förståelse kring de bakomliggande problem/svårigheter eleven kan ha vad gäller affektreglering, impuls kontroll, perceptionssvårigheter, uppmärksamhet, motorik, språkförståelse, social förmåga m.m. Men den ska sedan också sätta detta i relation till den lärmiljö eleven befinner sig i, vilket innebär att man måste se över allt ifrån bemötande, relationer, undervisningsstrategier och material som eleven möter i klassrummet.

Denna utredning/kartläggning ska ge lärare kunskap och vägledning kring vilka anpassningar och strategier som lärarna behöver ha fokus på i undervisningen. Kunskapen hos de som hjälper lärarna med denna kartläggning/utredning är ju oerhört viktig för att ge en förståelse som utgår från och behåller **elevfokus/elevperspektiv**.

Om skolans personal efter att ha gjort en kartläggning/utredning kommer fram till att det ENDA eleven behöver är att ha en vuxen person vid sin sida, så blir det ju mycket märkligt och rent av olagligt att i nästa andetag säga: *det finns det inte resurser till för jag har X antal elever till i klassen...* Skolan har ju nämligen skyldighet att ge eleven det stöd eleven behöver.

Som tur är tänker jag att det sällan är det enda eleven behöver för att det ska bli en bättre lärsituation. Det som också påverkar elevens situation och lärande är det läraren kan förändra i sitt sätt att tänka och göra i klassrummet, och detta är ju dessutom sådant som inte kräver extra personal i klassrummet. Ju mer eleven känner mening och motivation inför

uppgifterna som presenteras för hen och ju mer eleven känner att hen förstår och klarar av det som förväntas av hen – ju mindre behov av vuxenstöd. Med detta sagt vill jag även understryka att det mycket väl kan behövas extra personal i klassrummet och att det, i kombination med en förändrad undervisning kan göra en enorm skillnad för elevens mående och lärande i klassrummet. Extrastöd som tillsammans med läraren har haft tid och möjlighet att planera vad, när, varför och hur anpassningar och stöd ska sättas in för eleven.

Det som dock sällan kommer att ge en positiv förändring av klassrumssituationen är:

- Fler regler och tillsägelser till eleven.
- Fler telefonsamtal/brev hem till föräldrarna.
- Att ta in en handledare som ska förmå eleven att sitta still, göra det hen är tillsagd, inte störa osv.

Med detta vill jag ha sagt:

Kalla inte in mig om ni vill att jag ska få eleven att lyda och uppföra sig, för det varken kan eller vill jag göra, för det är en återvändsgränd som har helt fel fokus.

Vill ni däremot få hjälp med att förstå vad som är svårt för eleven och vad ni kan göra för att hjälpa, stötta och undervisa eleven, så kommer jag mer än gärna! Det är en svår, men förtvivlat viktig och utmanande uppgift som jag mer än gärna vill vara en del av. Jag kan hjälpa er att tänka kring möblering, gruppering, material, lektionsupplägg m.m., så länge vi tillsammans behåller fokus på att det vi är ute efter är att förstå vad som är **svårt för eleven** och att vi letar **lösningar för eleven** att lära sig utifrån målen i läroplanen och ha det bra och utvecklas som människa i skolmiljön. Det kommer att vara tufft och innebära energiåtgång och prestigelöshet, men ni lärare som redan är här i tanke och handling, vet att det lönar sig!

Till alla lärare som fortfarande kämpar med att få tanke och handling att stämma överens, vill jag säga att jag förstår att det är svårt att få till det i ett klassrum bestående av många elever med mycket olika behov och förutsättningar. Ni har ett oerhört svårt uppdrag och ni förtjänar all hjälp och allt stöd ni kan behöva för att lyckas med uppdraget.

Jag är villig att stötta er om ni är villiga att ta emot stöd som innebär att ni gör förändringar i ert sätt att undervisa som vägen att förändra elevens situation och beteende.

Till alla rektorer vill jag säga att ni behöver jobba stenhårt på att få alla medarbetare på skolan att behålla ett elevfokuserat arbetssätt, där ni hela tiden stöttar lärare och andra på skolan att ha fokus på vad undervisningen har för effekt på elevernas lärande. Ni behöver ge lärarna förutsättningar att följa Skollagen och Läroplanen och ni behöver ge organisatoriska förutsättningar för att ett systematiskt kollegialt lärande med stöd utifrån behåller fokus på detta under lång tid så att lärarna hittar en stabil teoretisk grund för sitt arbete med eleverna.

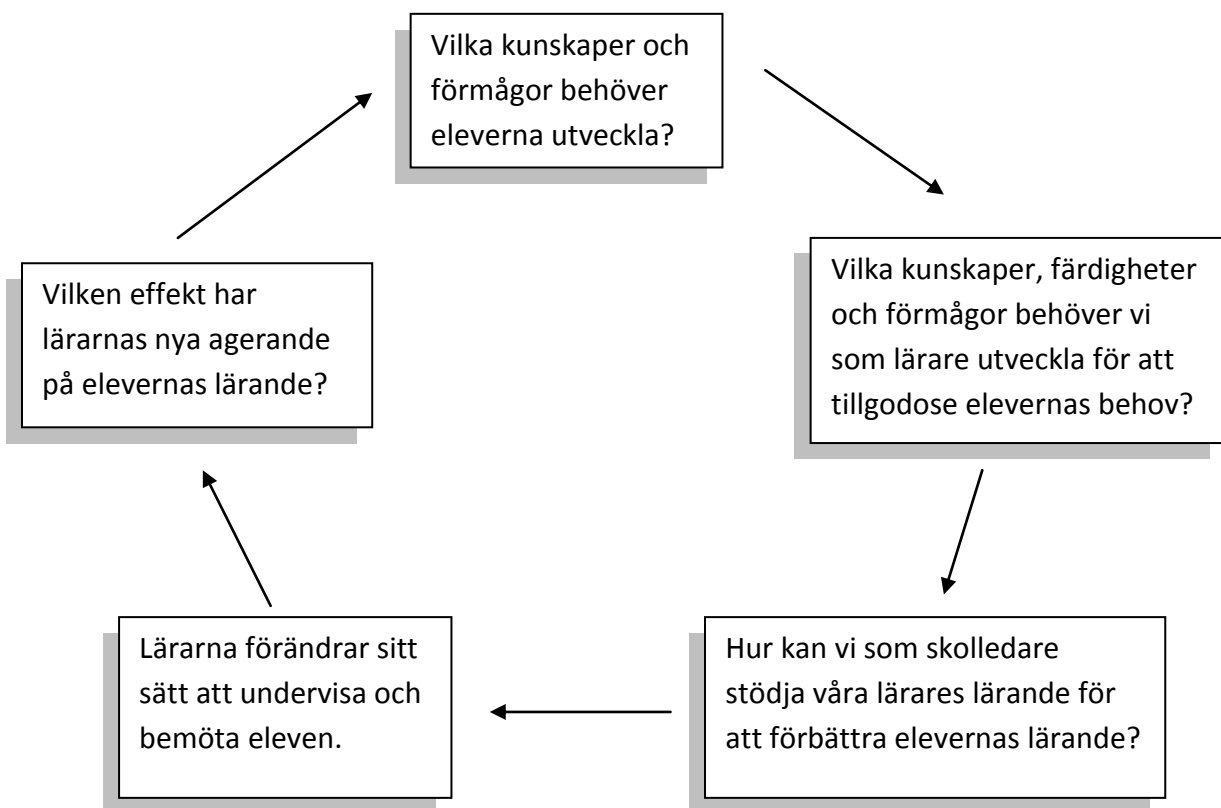
Till mig själv, och alla andra som har liknande uppdrag som jag, vill jag säga:

Ge oss kraft att orka fortsätta ge stöd till dem som behöver det – för elevernas skull!

Det finns oerhört många böcker och föreläsare att hämta kraft och lärdom av, men för det ändamål jag just försökt förklara känns kombinationen:

Beteendeproblem i skolan, av Bo Hejlskov Elvén, samt **Helen Timperleys** principer för lärares utveckling, som en utmärkt och fullt tillräcklig kombination.

Jag skissar upp en bild av den process som behövs, enligt Helen Timperley:

Det är hög tid att alla skolledare/rektorer tar tag i detta NU och ger lärare kunskap och möjlighet att lägga energi och fokus på rätt saker!

Ulrika Aspflo